

TEMA Fornyelse på bestilling

#8/11

Magasin for Regional Udvikling

Dialog

Region Midtjylland

**Svaret på brugernes
drømme** / 16

Tænk længere / 4

Smid livrem og seler / 8

Bæredygtig bydel / 6

Den følsomme bluse / 14

midt
regionmidtjylland

Indhold

Forord

- 4** Tænk længere
Der er brug for innovation frem for discount i de offentlige indkøb, siger DI-direktør Lars Goldschmidt.

- 6** Bæredygtig bydel
En ny bæredygtig bydel i Skanderborg Kommune giver konkurrencefordele for midtjyske virksomheder.

- 8** Smid livrem og seler
Mere risikovillighed og et farvel til silotænkningen. Det er ifølge Niras' udviklingschef opskriften på en mere progressiv og vækstskabende offentlig sektor.

Send os fem elbiler

- 10** Horsens og Hedensted kommuner har forudbestilt fem elbiler hver, og det skaber nyt mod hos virksomheden ECOMove.

- 12** Måske et columbusæg
Århus Kommune har store forhåbninger til et nyt multifunktionsmøbel, der kom i stand efter et påbud fra Arbejdstilsynet.

- 18** Vi er nødt til at samarbejde
Region Midtjylland som eksperimentarium for hele Europa. Den vision har regionens leder af afdelingen for innovation og forskning Annemette Digmann.

” Hvorfor er det kun i Boston, de kan fremvise en banegård, hvis gulve opfanger de rejsendes fodtrin og omdanner dem til energi?

Giv os morgendagens løsninger

Om 15 år skal 75 procent af en ungdomsårgang tage en velfærdsuddannelse, hvis vi vil have et velfærdssamfund med den betjening, vi kender i dag.

Tænk engang: 75 procent.

Det kommer aldrig til at ske, tænker du måske, og du har ret.

Vi er nødt til at finde andre måder, så vi alligevel kan give borgerne mere velfærd med færre hænder.

Disse nye måder kan vi som region ikke selv hverken opfinde, udvikle eller producere.

Men vi kan efterspørge dem.

Det gælder de multifunktionelle produkter, der gør det muligt at kunne mere med færre hænder. Som eksempelvis en hospitalsseng, der selv kan vende patienten og måske måle hans temperatur, blodtryk og hjerterytme.

Og det gælder på miljøområdet - i takt med at de fossile brændstoffer slipper op, og klimaforandringerne tager til, får vi brug for nye veje til at skaffe energi og mindre belastende måder at bruge energi på. Det er også et must i vores velfærdssamfund.

Hvorfor er det kun i Boston, de kan fremvise en banegård, hvis gulve opfanger de rejsendes fodtrin og omdanner dem til energi?

Stat, kommuner og regioner køber hvert år for 160 milliarder kroner hos private virksomheder. Det svarer til to-tre gange den samlede danske eksport af energiteknologi og -udstyr.

De milliarder skal bruges intelligent. Så intelligent, at det offentlige får bedre og mere bæredygtige løsninger og dermed kan yde bedre service over for eksempelvis de syge eller dem, der bruger kollektiv trafik. Og så intelligent, at de virksomheder, der vil være med på vognen og levere de nyskabende løsninger, samtidig forbedrer deres chancer for at klare sig i den globale konkurrence. Ifølge OECD og EU er offentlige indkøb en væsentlig motor for innovation i virksomhederne, men i Danmark henter virksomhederne en alt for lille del af omsætningen fra nyudviklede produkter.

Som offentlig indkøber har Region Midtjylland mulighed for at gå forrest og signalere til markedet derude, at vi efterspørger morgendagens løsninger. Og den mulighed vil vi bruge. Vi har forpligtet os til at tænke helhedsorienteret, når vi investerer, så nu gælder det om at fastholde tålmodigheden og økonomien til at satse på fremtiden.

Men kan man gøre det i en sparetid, hvor der skæres i alle hjørner?

Ja, det er oven i købet et udmærket tidspunkt at gøre det. Man siger, at nød lærer nogen kvinde at spinde - det er velkendt, at vi får de bedste ideer, når vi er under pres.

Derudover ved vi godt, at de nye løsninger ofte vil kræve nye samarbejdsmetoder og -partnere. Og her vil vi gerne byde ind, hvor vi kan. Vi kan stille innovationskraft til rådighed, og vi kan tilbyde at facilitere og koordinere. Det handler nemlig slet ikke så meget om viden som om proces og vilje.

God læselyst,

BENT HANSEN

TEMA Fornyelse på bestilling

Udgives af: Regional Udvikling,
Region Midtjylland

Ansvarshavende redaktør: Lars Hansson

Redaktør: Marianne Harbo

Grafisk Produktion: Grafisk Service

Forsidefoto: Niels Åge Skovbo

Kommende arrangementer i 2011

2. februar 2011

Viborg, Regionshuset 13:00 - 15:00
Dialogmøde om infrastruktur og kollektiv trafik
Regionsrådets rådgivende udvalg for regional udvikling holder dialogmøde med regionale aktører om relevante emner i forbindelse med revision af den regionale udviklingsplan.
Info: Anne Justesen, annjut@rm.dk

3. februar 2011

Viborg, Regionshospitalet 13:00 - 16:30
Innovationstræf: Find penge til dit projekt.
Læs mere nederst i denne kalender
OBS: 15.00-16.30
Oplæg fra Højteknologifonden.

8. februar 2011

Ringkøbing
MEA kursus: Iværksætter i yderområder
Program og tilmelding på www.meamidt.dk
Arrangør: MEA, Midtjysk Erhvervsudviklings-Akademi.

12. februar 2011

Århus 9:00 - 16:00
Konference: Careware – specifikke brugerbehov og synliggørelse af samarbejder mellem det offentlige og det private erhvervsliv sættes i spil som vilkår for fortsat vækst og kvalitet på det velfærdsteknologiske område.
Arrangør: CareWare – et projekt udviklet af bl.a. Århus Kommune, Region Midtjylland og Innovation Lab
Info og tilmelding: Projektleder Diana D. Buck, diana@ilab.dk
Se mere på www.carewareweb.dk

1. marts 2011

Ikast-Brande
MEA kursus: Erhvervsservice og kompetenceudvikling
Program og tilmelding på www.meamidt.dk
Arrangør: MEA, Midtjysk Erhvervsudviklings-Akademi.

2. marts 2011

Viborg, Campus Viborg 9:00 - 15:30
Konference om uddannelsesprojekter med fokus på innovation, iværksætter og samarbejde med erhvervsvirksomhederne.
Målgruppe: Undervisere og uddannelsesansvarlige på ungdomsuddannelserne samt deltagere fra involverede erhvervsvirksomheder.
Arrangør: Region Midtjylland
Info: maria.pedersen@ru.rm.dk

2. marts 2011

Møde i Vækstforum for Region Midtjylland
Tema: Kapital.
Vækstfonden har etableret sig i Vestdanmark (Vojens), og der har fra starten været stor interesse blandt de jyske virksomheder. Vækstforum vil etablere en iværksætterfond og således bi-

drage til, at flere nye virksomheder overlever og bliver vækstiværksættere.
Info: pia.fabrin@ru.rm.dk

8. marts 2011

Herning, Hospitalsenheden Vest 13:00 - 15:00
Innovationstræf: Find penge til dit projekt.
Læs mere nederst i denne kalender.

9. marts 2011

Viborg, Regionshuset 13:00 - 15:30
Dialogmøde om bæredygtighed, klimatilpasning og energi.
Regionsrådets rådgivende udvalg for regional udvikling holder dialogmøde med regionale aktører om relevante emner i forbindelse med revision af den regionale udviklingsplan.
Arrangør: Det rådgivende udvalg vedrørende regional udvikling, Region Midtjylland.
Info: Anne Justesen, annjut@rm.dk

22. marts 2011

Hedensted
MEA kursus: Klimaudfordringen og nye forretningsmuligheder.
Program og tilmelding på www.meamidt.dk
Arrangør: MEA, Midtjysk Erhvervsudviklings-Akademi

23. - 24. marts 2011

Malmø, Slagtehuset 12:00 - 12:00
Konference: Projekt, resultat & fremtid om Interreg IVA programmet Øresund-Kattegat-Skagerrak. Programmet er halvvejs igennem programperioden, og mere end 70 mio. euro er delt ud til grænseoverskridende projekter.
Info: Malou Munkholm, udviklingskonsulent, Region Midtjylland, malou.munkholm@ru.rm.dk

24. marts 2011

Konference: SPRING UD!
– innovation for alle.
Alle kan arbejde med innovation. Har du et innovativt projekt i støbeskeen, eller kan du se en tilsyneladende uløselig udfordring i horisonten, er dette en konference for dig.
Info: www.viauc.dk/konferencer
Arrangører: VIA University College og Midtlab, Region Midtjylland

28. marts 2011

Århus, Ingeniørhøjskolen 9:30 - 16:30
Konference: København-Aarhus på 1 time?
Oplæg ved en række fagspecialister, forskere og praktikere, som belyser infrastrukturelle, landskabelige, arkitektoniske, økonomiske og miljømæssige aspekter af en fast Kattegatforbindelse.
Info: www.rm.dk/via18840.html
Arrangører (og tilmelding):
Ingeniørforeningen 3318 4818 og
Akademisk Arkitektforening 3085 9000

5. april 2011

Horsens, Regionshospitalet 13:00 - 16:30
Innovationstræf: Find penge til dit projekt.
Læs mere nederst i denne kalender.
Ekstra: 15:00-16:30 Innovationsbørs

6. april 2011

Viborg
Dialogmøde om viden og uddannelse, kompetencer og produktivitet.
Regionsrådets rådgivende udvalg for regional udvikling holder dialogmøde med regionale aktører om relevante emner i forbindelse med revision af den regionale udviklingsplan.
Arrangør: Det rådgivende udvalg vedrørende regional udvikling, Region Midtjylland.
Info: Anne Justesen, annjut@rm.dk

7. - 8. april 2011

Silkeborg
MEA kursus: Erhvervsudviklingsdøgn.
Program og tilmelding på www.meamidt.dk
Arrangør: MEA, Midtjysk Erhvervsudviklings-Akademi

3. maj 2011

Skanderborg
MEA kursus: Videninstitutioner og erhvervsfremme.
Program og tilmelding på www.meamidt.dk
Arrangør: MEA, Midtjysk Erhvervsudviklings-Akademi

3. maj 2011

Silkeborg, Regionshospitalet 13:00 - 16:30
Innovationstræf: Find penge til dit projekt.
Læs mere nederst i denne kalender.
OBS: 15:00-16:30 Oplæg fra en innovationsfond.

24. maj 2011

Skive
MEA kursus: OPP i praksis.
Program og tilmelding på www.meamidt.dk
Arrangør: MEA, Midtjysk Erhvervsudviklings-Akademi

**Om Innovationstræf:
Find penge til dit projekt**

Innovationservice afholder minikursus i at skrive den gode ansøgning.
Du vil også få mulighed for at tale med ligesindede – og måske endda finde nye partnere eller få flere vinkler på dit projekt.
Info: www.innovationservice.rm.dk
Arrangør: Innovationservice, Region Midtjylland

Tænk

TEKST: MARIANNE GREGERSEN FOTO: NIELS ÅGE SKOVBO

Der er for megen discount i offentlige indkøb. I stedet er der brug for innovation, for det er vejen til vækst og vil stille Danmark bedre i den globale konkurrence, mener DI-direktør Lars Goldschmidt.

Samfundet har brug for en udviklingsafdeling. Et mødested for offentlige behov og erhvervslivets innovative kræfter. Så ville de mange milliarder, som det offentlige hvert år køber ind for, kunne sætte gang i en hårdt tiltrængt vækst. Det mener Lars Goldschmidt, der er direktør i erhvervslivets organisation DI.

Den holdning er han ikke alene om. Både EU og OECD arbejder for, at det offentlige bruger indkøb strategisk og gennem sin efterspørgsel fremmer innovative og bæredygtige løsninger. EU-kommissionen har ligefrem vedtaget regler om, at 50 procent af alle offentlige indkøb skal være grønne fra 2010.

Også Nordisk Ministerråd har fokus på indkøb i kommuner, regioner og staten. Økonomi- og erhvervsminister Brian Mikkelsen står i spidsen for et nyt nordisk samarbejdsprogram, hvor innovation gennem offentlige indkøb er et af seks pilotprojekter.

"De offentlige indkøbere bør tænke fornyelse ind i deres indkøb og sammen med virksomhederne skabe innovation og bæredygtige løsninger. Hvis Danmark skal leve af højværdiprodukter, nytter det ikke noget, at det offentlige altid køber discount", siger direktøren.

Innovation går trægt

I det lange løb er det økonomisk fordelagtigt, hvis de offentlige indkøbere går efter høj kvalitet og fornyelse frem for en lav pris. For innovative løsninger kan skabe nye produkter og dermed arbejdspladser, fremhæver Lars Goldschmidt.

"I øjeblikket går det trægt med innovation. Riget fattes penge, og det trækker i den forkerte retning, men det offentlige har en vigtig rolle at spille for at fremme innovation", påpeger Lars Goldschmidt.

Det har både samfundet og erhvervslivet brug for i en tid, hvor mange virksomheder stadig er groggy efter krisen, og Danmark er i hård konkurrence på verdensmarkedet.

"Vi er ikke så fattige, at vi ikke har råd til at tænke mere langsigtet. Indkøberne bør tage højde for totaløkonomien i de offentlige indkøb".

Nye signaler

Hans forventning er, at discount-mentaliteten vil skrumpe ind. Flere har fået øje på muligheden for, at det offentlige som indkøber trækker samfundet i den rigtige retning. Hvis DI-direktøren tager sine mest optimistiske briller på, forudsiger han, at holdningen i retning af mere innovation og bæredygtige indkøb er ændret i løbet af et par år.

"Men det kræver, at der nu bliver sendt signaler om en ændret adfærd på kommunalt, regionalt og nationalt niveau af sted", påpeger han.

Hvis innovationen for alvor skal løftes i Danmark, er det nødvendigt at satse mere på udviklingssamarbejder mellem det offentlige og erhvervslivet. Som eksempel nævner Lars Goldschmidt byggeriet af nye hospitaler.

Her kunne det offentlige ifølge Lars Goldschmidt stille spørgsmålet: hvad vil vi gerne opnå på de nye hospitaler? Et mål kunne være at nedbringe antallet af infektioner. For

A man in a dark suit and patterned tie is standing in front of a whiteboard. He is holding a white marker and has just finished writing the word "længere" in orange cursive on the board. The background is dark, and the whiteboard is the primary light source. Large, faint, grey letters "INDKØBER" are visible in the background.

længere

Det offentlige har som den største indkøber herhjemme en vigtig rolle at spille i forhold til innovation og udviklingen af bæredygtige løsninger. Hvis de offentlige indkøb bruges strategisk, gavner det danske virksomheder i konkurrencen med udlandet, mener direktør i DI Lars Goldschmidt.

at nå det er udvikling af nye løsninger i samarbejde med private virksomheder nødvendigt. Løsninger, som kan blive til gode forretninger både på det danske og udenlandske marked.

Samfundshensyn

De offentlige indkøbere er ifølge Lars Goldschmidt udstyret med et for smalt mandat.

”Det er selvfølgelig en ædel opgave at tænke på pengene og sikre, at det offentlige ikke betaler overpris. Men det er lige så vigtigt at have et overordnet samfundshensyn og kaste sig ud i fornyende eksperimenter. Og indkøberne kan blive en vigtig kritisk og krævende samarbejdspartner for virksomhederne”, siger han.

Lars Goldschmidt er sikker på, at mange af medlemsvirksomhederne i DI vil stå på spring for at være med i et inspirerende samarbejde om at udvikle innovative ideer.

”Det ser vi allerede på energi-området”, siger Lars Goldschmidt.

Bæredygtig bydel

En ny, bæredygtig bydel i Skanderborg Kommune giver konkurrencefordele for midtjyske virksomheder.

TEKST: MARIANNE GREGERSEN FOTO: NIELS ÅGE SKOVBO

”I et innovationsprojekt som Anebjerg løser vi udfordringerne, når de dukker op. Det er ligesom at lægge asfalt på vejen, mens vi kører”.

Sådan beskriver stabschef Bente Hornbæk i Skanderborg Kommunes Plan og Erhverv den proces, kommunen er godt i gang med. Nemlig planlægningen af en ny bydel bygget på bæredygtige principper.

Anebjerg nordøst for Skanderborg planlægges i samarbejde med private virksomheder og rådgivere. Den eksisterer foreløbig kun som tegninger, men lokalplanen er i offentlig høring og ventes vedtaget i marts.

Undervejs er borgere, bygherrer og lodsejere inddraget for at få alle med på visionen om en bydel, hvor natur og miljøhensyn er i fokus.

De 900-1300 boliger bliver intelligent byggeri med sundt indeklima og energioptimering. Husene placeres på grundene, så de får mest mulig sol, og en nyanlagt skov bidrager til reduktion af CO₂. I det hele taget tackler byggeriet klimaforandringerne offensivt.

”Vi forventer monsterregn fremover, og i stedet for at bruge en formue på at dimensionere kloakker efter de enorme vandmængder, bliver åbne regnvandssystemer med vandløb og vandhuller en del af landskabet i Anebjerg. Vandet er med til at gøre området attraktivt og spændende og forhindre oversvømmelser”, fortæller Bente Hornbæk.

Kommunen går foran

En bæredygtig bydel som Anebjerg findes endnu ikke i Danmark.

”I et frontløberprojekt som Anebjerg har det været en udfordring, at erfaringer fra lignende projekter må hentes i udlandet”, siger Bente Hornbæk. Men en spændende udfordring for en kommune, som ifølge stabschefen føler sig forpligtet til innovation.

”Vi har et byråd, som ønsker, at vi er med til at skabe forandring. Og med Anebjerg-projektet går vi foran, selvom det er besværligt og tidkrævende at have så høje ambitioner. Men vi er på vej til at forandre tankegangen i byggebranchen”, understreger Bente Hornbæk.

Hun mener, kommunens efterspørgsel efter bæredygtige løsninger kan generere forretninger for de private virksomheder, kommunen samarbejder med.

Op mod 1300 grønne boliger bygges i Anebjerg nordøst for Skanderborg de kommende år. Tæt på motorvejen og i naturskønne omgivelser med en kæmpe skov anlagt midt i området oven på grundvandet. Erfaringer fra projektet kan generere gode forretninger for kommunens private samarbejdspartnere.

fakta ↘

Anebjerg bliver en bæredygtig bydel med varierede boligtyper opført af private bygherrer. Husene opføres af miljørigtige byggematerialer og med fokus på minimalt forbrug af el og varme. Lavenergihusene bliver tilsluttet Skanderborg Fjernvarme, hvorfra de får leveret CO₂-neutral fjernvarme baseret på affaldstræ.

"De erfaringer, vores samarbejds-partnere får i at bygge smukke og bæredygtige boliger, bliver efterspurgt i de kommende år. Dermed får de konkurrencefordele og nye muligheder på markedet", siger hun og tilføjer:

"Vi skaber viden om blandt andet bæredygtig isolering og vinduer, og vi går selv foran med at bruge den i de kommunale bygninger", fremhæver Bente Hornbæk og tilføjer, at Skanderborg Kommune for nylig har opført en ny og bæredygtig børnehave.

Netværk om det nyeste

Byggebranchen flytter sig ikke, hvis det offentlige ikke stiller krav om det, mener stabschefen.

"I vores kommunale byggerier "nøjes" vi ikke med at leve op til det statslige bygningsreglement. Vi stiller højere krav, og det kan vi gøre, fordi vi er en stor efterspørger. Om fem år er de krav, vi stiller nu, standarden", vurderer Bente Hornbæk.

Skanderborg Kommune har fået bygherrer til at arbejde over mange gange på grund af de høje krav. Og en gang om måneden inviterer kommunen mindre håndværks-virksomheder, rådgivere og energiproducenter til fyraftensmøde i et netværk, som er opstået i kølvandet på Anebjerg-projektet.

På møderne serverer eksperter den nyeste viden, deltagerne udveksler erfaringer, og kommunen orienterer om kommende byggerier og renoveringer. Det klæder virksomhederne på til at deltage i de efterfølgende udbud.

Udfordringer undervejs

Udfordringer har der været flere af undervejs. Den helt store udfordring har været, at Skanderborg Kommune ikke selv ejer jorden, hvor den nye bydel skyder op.

"Det betyder, at vi både skulle forandre tankegangen hos lodsejere og bygherrer og få dem med på ideen om en bæredygtig bydel og de høje krav, vi

stiller til byggeriet", siger projektleder Inger Espersen.

En anden udfordring har været at få brudt silotænkningen ned i den kommunale organisation, bryde traditionelle faggrænser ned og få alle afdelinger til at spille sammen i det nytænkende projekt. Og være med til at sikre, at Anebjerg bliver ambitiøst nok, og at kommunen får mest muligt klima og sundhed for pengene.

Gode skatteydere

At Anebjerg bliver en spændende bydel at bo i, er de to kommunale planlæggere ikke i tvivl om. De er heller ikke i tvivl om, at udviklingsarbejdet giver økonomisk merværdi for kommunen, for bydelen vil tiltrække gode skatteydere. Det bliver ikke bare dejligt, men også dyrt at bo i den bæredygtige bydel.

"Heldigvis står en del og tripper for, at byggeriet kommer i gang. Det er borgere, hvis holdning matcher det, kommunen gerne vil, og som er villige til at betale for bæredygtige løsninger", påpeger Bente Hornbæk.

Smid livrem og seler

Det offentlige skal med sine millionindkøb kickstarte innovativ vækst. Det kræver mere risikovillighed og et farvel til silotænkning, siger Niras' udviklingschef.

Riv mure ned

De organisatoriske mure skal rives ned, og kommuner skal have øje for helheden og udviklingsperspektiverne i deres opgaver, hvis det står til Henrik Kærgaard. På tværs af afdelinger, lovkomplekser, fagligheder og sektorer.

"Vi taler tit om, at vores samfund er blevet så komplekst, men det har vi altså selv været ude om. Vi lader systemerne gro til i bureaukrati og bestemme over os. Der er ingen tvivl om, at kommunernes store udfordring er organisatorisk og ikke faglig", siger Henrik Kærgaard.

Som eksempel nævner han en å. En å kan løbe gennem flere kommuner og medføre opgaver inden for naturpleje, vandplaner, landbrug, lokalplaner, spildevand, turisme osv. I hver kommune sidder flere medarbejdere og beskæftiger sig med opgaver vedrørende den samme å, men uden at koordinere med hinanden.

Der er alt for megen silotænkning og forsigtighed i det offentlige. Alt for mange organisatoriske stopklodser og for lidt fokus på helheden. Ifølge Henrik Kærgaard, udviklingschef hos Niras, er det brandærgeligt, for det forhindrer Danmark i at have en progressiv offentlig sektor, der via sin efterspørgsel skubber vækst og innovation i gang i det private erhvervsliv.

"Kommuner køber ind, servicerer, plejer, underviser og meget mere, og derfor er de en enorm magtfuld faktor. Tænk, hvis det offentlige målrettet gik efter innovative løsninger. Så kunne vi som nation virkelig trykke speederen i bund", siger han.

Henrik Kærgaard ser især to problemer, der forhindrer det offentlige i at være lokomotiv for vækst: Silotænkning og forsigtighed.

"Flere kommuner taler meget om brede samarbejder, men det bliver desværre alt for ofte ved snakken. Der sker ingenting", siger han.

»»» kort nyt

Hjælpe midler skal hjælpe mange flere

Når mennesker med et handicap får hjælp til at bevare selvstændigheden og livskvaliteten i hverdagen, er det ofte hjælpemidler udviklet til hver enkelt. Det ønsker IKT-gruppen nu at lave om på. IKT-gruppen under Psykiatri og Social, Region Midtjylland, er et landsdækkende

tilbud om rådgivning, vejledning og salg af informations- og kommunikationsteknologiske hjælpemidler (IKT) til børn, unge og voksne med handicap. IKT-gruppen arbejder sammen med MidtLab, Region Midtjyllands katalysator for innovation, på at udvikle disse individuelle løsninger, så de på sigt kan hjælpe flere og måske produceres på kommercielle vilkår.

"I stedet burde kommunerne langs åen nedsætte en lille, tværfaglig arbejdsgruppe, der koordinerer opgaverne. Men det sker ikke, og i stedet ender man med dårlige løsninger, der koster fem gange så meget som en god løsning", siger han.

Livrem og seler

Henrik Kærgaard opfordrer kommuner til at gøre sig fri af silotænkningen og turde give kreativiteten frit løb i tværgående samarbejder – også med private virksomheder. Så vil der ikke alene opstå innovation til gavn for borgerne, men også vækst i erhvervslivet og måske endda eksportsucceser.

"Men kommunerne går med livrem og seler. De har så stor risikoaversion, at selv en ældre, forsigtig kvinde på et plejehjem i sammenligning virker som en ren vovehals – en hel James Bond", siger Henrik Kærgaard.

Han langer især ud efter kommunernes tolkning af udbudsreglerne. I dag køber det offentlige stort set alt ind via udbud og fortolker reglerne så stramt, at det kvæler alle muligheder for at udvikle på tværs af sektorer.

Samarbejde i udbud

"Hvis det offentlige vil købe innovation via udbud, bliver de altså også nødt til at innovere udbudsprocesserne", siger Henrik Kærgaard.

Han anerkender, at udbud egner sig glimrende til indkøb af hyldevarer og standardprodukter, hvor kommunerne ved præcis, hvad de efterspørger. Det er en super måde at få en lav pris, når man kan specificere sine ønsker.

"Men det er jo den banale sandhed, at udbud ikke dur til specialiserede løsninger på komplekse problemer. Det kan ikke lade sig gøre, for kommunerne kan jo af gode grunde ikke specificere, hvad de ønsker", forklarer Henrik Kærgaard.

Der skal en helt anden tilgang til. Kommuner skal invitere virksomheder med de ønskede kompetencer ind langt tidligere i en udviklingsproces og i det hele taget fortolke udbudsreglerne så smidigt, som loven faktisk tillader.

"De skal sende selve samarbejdet i udbud og vælge de virksomheder, som de tror mest på. Men det sker ikke, for kommunerne er så bange for at gøre noget forkert, at de satser på det sikre, og gør som de plejer", siger Henrik Kærgaard.

Bolden er hos det offentlige

Situationen er alvorlig. Henrik Kærgaard frygter, at det ser sort ud for nationen, hvis ikke vi snart får mere gang i vores innovation.

"Vores lønniveau er så højt, at vi er tvunget til at være ekstremt innovative, for at andre gider betale den høje pris for vores varer", forklarer Henrik Kærgaard.

De største virksomheder har lugtet lunt og er blevet globale for at slippe ud af innovationspresset herhjemme. Derfor kan vi ikke forvente, at de store virksomheder trækker læsset med at skabe innovation. Ifølge Henrik Kærgaard hviler ansvaret for at skabe vækst i stedet på de små og mellemstore virksomheder og det offentlige.

"Og af de to parter er det kun det offentlige, der kan facilitere en proces, der virkelig rykker", siger Henrik Kærgaard og nævner hospitalsbyggeri, kollektiv trafik, CO₂-begrænsning som eksempler på opgaver, hvor det virkelig vil batte noget samfundsøkonomisk, hvis det offentlige presser på for at skabe innovation i verdensklasse.

Grønne tilbud erobrer hylderne

Der bliver kortere og kortere mellem de grønne produkter og ydelser hos de midtjyske virksomheder. Hver tredje virksomhed har en omsætning af disse grønne alternativer, der udmærker sig ved at være mere miljø- eller energivenlige end det generelle udbud, og allerede om tre år forventes det at være halvdelen. Det viser en undersøgelse blandt direktører for 500 små og mellemstore virksomheder i Region Midtjylland.

Især de virksomheder, som i øvrigt er innovative, professionelt organiseret og har nedskrevne forretningsplaner, har taget de grønne alternativer til sig.

Info: soeren.tranberg@ru.rm.dk

Send os fem elbiler

Horsens og Hedensted kommuner skubber på erhvervsudvikling og innovation med tilsagn om at købe de første elbiler fra den midtjyske virksomhed ECOMove.

Når en medarbejder fra hjemmeplejen i Horsens eller Hedensted drejer nøglen til kommunens bil, er det ikke nødvendigvis en helt almindelig firmabil. For i begge kommuner er en af hjemmeplejens biler en elbil. En Citroën C1, som er bygget om til at køre på el.

De to kommuner tester i øjeblikket elbiler, og deres erfaringer er positive. Derfor har de hver skrevet fem elbiler på indkøbssedlen i 2012.

Den danske virksomhed ECOMove med hovedsæde i Horsens, der er i fuld gang med at udvikle og producere en elbil fra bunden, har fået kommunernes bestilling. Med det forbehold at bilen er et godt køretøj for kommunernes medarbejdere, når den engang er udviklet færdig. Dermed bliver de to kommuner blandt de første kunder, som får leveret elbiler fra virksomheden.

"Vi vil gerne være med til at løbe en udvikling af et dansk elbil-marked i gang", siger innovations- og udviklingschef i Horsens Steffen Damskier.

Det er baggrunden for, at Horsens Kommune har sagt ja til at deltage i forsøget Prøv1elbil og teste to elbiler i den kommunale drift. Desuden har driftsgården anskaffet en elladovogn, som bruges til de grønne områder.

Et skub til udviklingen

Også i Hedensted Kommune har en væsentlig grund til at deltage i elbil-projektet været at skubbe en udvikling af et nyt marked i gang. Kommunen tester ud over elbilen i hjemmeplejen også en i administrationen.

"Vi vil gerne være med til at hjælpe en ny virksomhed og skabe et marked for elbiler. Derfor har vi sagt ja til at købe fem af de første biler, som ruller ud fra virksomheden i 2012", siger vicekommunaldirektør Johan Stadil Petersen, Hedensted Kommune.

Han fremhæver, at det offentlige har en rolle at spille i forhold til at få udviklet nye produkter og nye markeder.

"Vi skal med de kommunale indkøb ikke bare tænke på, hvor vi kan købe billigt ind, men også vove at indgå aftaler, som kan medvirke til at få spritnye produkter udviklet og ud på markedet. Det er afgørende for virksomhedernes muligheder for at låne penge og vokse", mener Johan Stadil Petersen.

Den rolle vil kommunerne efter hans vurdering styrke de kommende år.

Merpris er OK

På rådhuset i Horsens er forventningen også, at kommunens tilsagn om køb af elbiler er med til at udvikle en forretning inden for både personbiler og ladvogne, der kører på strøm.

"Vi tænker meget i vækst og udvikling. Derfor går kommunen som indkøber gerne foran for at være med til at gøde jorden for et elbil-marked. At vi bestiller et antal biler, kan ECOMove bruge i deres markedsføring", understreger Steffen Damskier.

Han fastslår, at Horsens Kommune er villig til at betale en mindre merpris i forhold til de biler, kommunen sædvanligvis benytter. Også fordi der er penge at spare på vedligeholdelse og drift af elbilerne.

"Men i en tid med stramme budgetter, som skal holdes, kan vi ikke betale meget mere", understreger Steffen Damskier.

Glad for ordrerne

ECOMoves direktør Mogens Løkke og de foreløbig syv ansatte er meget glade for de to kommuners tilsagn.

"Det er alfa og omega for os. Vi er glade for alle de reservationer, vi har fået, men vi sætter specielt stor pris på, at de to kommuner har tiltro til vores produkt. Og at vores biler kommer til at køre i lokalområdet, hvor vi kan fremvise dem til kunderne", siger direktør Mogens Løkke.

»»» kort nyt

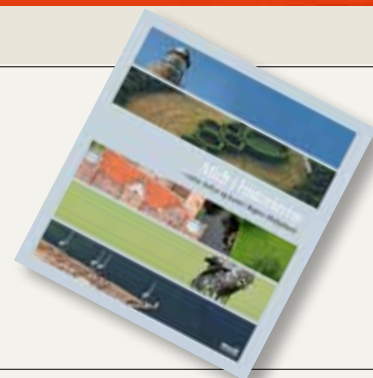
Se Midtjylland på en ny måde

Har du hørt, at der lever fagledderkopper på Himmelbjerget og skorpioner i Frijsenborgskovene? Eller at Ølstrup Kirke i Vestjylland som den eneste kirke rummer et maleri af kunstneren Emil Nolde? Eller kender du historien om en af de mest mislykkede militæroperationer i dansk historie, nemlig forsøget på at tilbageerobre Anholt fra briterne?

10 **DIALOG** tema: Fornyelse på bestilling

De spændende beretninger om den midtjyske natur, kunst og kultur står nærmest i kø for at blive læst i bogen "Midt i historierne". Bag udgivelsen står Midtjyske Museers Udviklingsråd og Region Midtjylland. Bogen er på 255 sider og kan købes hos boghandlerne for 250 kroner.

Info:erik.andersen@ru.rm.dk

Horsens og Hedensted kommuner er med til at drive efterspørgslen efter elbiler i gang hos virksomheden ECOMove. De har hver bestilt 5 biler til levering i 2012. Dermed kobles kommunernes forpligtelse til at nedbringe CO₂-udslippet med innovation og lokal erhvervsfremme.

fakta ▾

I Projektet Prøv1elbil indgår 13 elbiler. 4 tester Hedensted og Horsens kommuner, 8 tester familier, mens Teknologisk Institut i Århus råder over en elbil til særlige undersøgelser.

Projektet løber fra 2009 til og med 2012 og koster i alt 9,2 mio. kr.

Ud over 1,7 million kroner fra Region Midtjylland er projektet finansieret af Energistyrelsen, Horsens Kommune, Hedensted Kommune, Foreningen Energi Horsens, NRGi og Teknologisk Institut.

Regionen på jagt efter miljøpåvirkning

I løbet af 2011 vil Region Midtjylland bevæge sig lidt uden for sit sædvanlige arbejdsområde, når det gælder jordforureninger. Normalt beskæftiger regionen sig med effekterne på menneskers drikkevand og indeklima, men nu skal de såkaldt miljøfremmede stoffers effekt på miljøet også undersøges. Det sker til dels for at være på forkant

med nye, forventede EU-regler på området. Via et udviklingsprojekt og i samarbejde med kommunerne vil regionen se med nye øjne på allerede kendte forureninger, hvor der fx har været imprægneringsvirksomheder, renserier, maskinværksteder eller gartnerier, og afdække, hvordan de miljøfremmede stoffer har påvirket de omgivende dyr og planter. Viden fra pilotprojektet kan få betydning for, hvilke forureninger der i fremtiden skal afværges overfor. Info: tom.birch-hansen@ru.rm.dk

TEKST: MARIANNE GREGERSEN FOTO: NIELS ÅGE SKOVBO

Måske et

Et påbud fra Arbejdstilsynet til Århus Kommune satte skub i at udvikle et nyt møbel. Endnu findes det kun på computeren, for udfordringen for kommunen og de private samarbejdspartnere er penge til en prototype.

»»» kort nyt

Hvor skal gruset komme fra?

Nu har offentligheden mulighed for at påvirke, hvordan indvindingen af råstoffer i Region Midtjylland skal foregå i de kommende 24 år. For skal regionen udlægge nye arealer til indvinding af sand, grus, sten, tørv, ler, plastisk ler, moler og kalk, eller rækker det med de nuværende? Og

skal man kunne hente råstofferne i samtlige kommuner eller acceptere, at de skal transporteres rundt i regionen i tunge lastbiler? Det er den slags spørgsmål, som den kommende "Råstofplan 2012", skal svare på. Foreløbig er regionens råstofredegørelse og et debatoplæg i høring indtil 21. marts 2011.

columbusæg

Aarhus Kommune har i samarbejde med et designfirma udviklet et unikt møbel med mange funktioner og stort potentiale. Møblet kan aflaste medarbejdere i ældreplejen, men også bruges i skoler og private hjem.

"Desværre findes møblet kun digitalt i 3d. Det er ikke et håndgribeligt produkt endnu", siger projektleder Birgit Mikkelsen fra Århus Kommunes sundheds- og omsorgsafdeling.

"Vi har en interesseret møbelproducent, men vi træder vande, fordi vi mangler penge til at fremstille en prototype, som evt. skal designbeskyttes".

At der er gode forretningsmuligheder i opfindelsen for den møbelvirksomhed, som kommer til at producere multifunktionsmøblet, er projektlederen ikke i tvivl om.

"Hvis vi stadig havde højkonjunktur, ville vi være meget længere, men det er hårde tider i den danske møbelbranche. Og derfor svært at rejse midler, der bringer os fra produktudvikling til produktion", konstaterer Birgit Mikkelsen.

Penge fra Region Midtjylland

Foreløbig har Region Midtjyllands OPI-pulje bevilget 380.000 kr. i 2010 til samarbejdet mellem den ene offentlige og de to private virksomheder. Fornyelsesfonden er søgt om penge, men forgæves.

"Vi kæmper videre, for det skal lykkes. Møblet er så nytænkt og flot, at det bliver velfærdsteknologiens svar på godt dansk design. Et meget elegant og brugbart møbel, som fylder minimalt", siger Birgit Mikkelsen.

Et påbud fra Arbejdstilsynet satte de innovative hjerner i Århus Kommunes sundheds- og omsorgsafdeling i sving med at tænke i møbel-baner.

Ifølge Arbejdstilsynet må medarbejderne i ældreplejen ikke sidde på hug og have borgernes ben i skødet, når de hjælper

dem med strømper, forbindinger og lignende. Den belastende arbejdsstilling skal undgås, og samtidig har medarbejderne brug for et sted at lægge de ting, de skal bruge.

Problemet kan løses ved at sætte to skamler ud i borgernes hjem, men det vil Århus Kommune gerne undgå, for det er typisk små boliger, som i forvejen bærer præg af forskellige former for hjælpemidler. Derfor besluttede Birgit Mikkelsen og hendes kolleger at koble påbuddet fra Arbejdstilsynet sammen med et nytænkende møbel.

"Vi allierede os med et designfirma for at få løst opgaven på en elegant måde og har fået præsenteret flere bud på et møbel. Det, vi har valgt, lever til fulde op til vores forventninger, for det har mange funktioner samlet i ét," fortæller Birgit Mikkelsen begejstret.

Fremtidens skolemøbel?

Møblet er en stabil skammel, en høj stol til børn og et bord. Et super fleksibelt møbel, som let kan flyttes rundt, justeres og hænges op på væggen. Et møbel, hun selv gerne vil have derhjemme.

"Det vil være dejligt, hvis den høje stol til børnebørnene kunne gemmes væk eller bruges som bord, når de ikke er der", siger Birgit Mikkelsen.

Men møblet har potentiale til endnu mere end ældrepleje og private hjem, for det kan ifølge Birgit Mikkelsen gå hen og blive fremtidens skolemøbel. Et møbel, som kan følge elever fra børnehaveklassen og resten af deres skoleliv.

Foreløbig jagter Birgit Mikkelsen og Århus Kommunes private samarbejdspartnere pulje- eller fondspenge, for innovationsgejst er ikke nok.

Vækstforum undersøger vugge-til-vugge

Vækstforum for Region Midtjylland har igangsat et forprojekt inden for Grøn forretningsudvikling med særlig fokus på Cradle to Cradle (C2C eller vugge-til-vugge) for at blive klogere på, hvilke initiativer der kan gøre C2C attraktivt for erhvervslivet og det offentlige. C2C som forretningsidé antages at kunne øge virksomhedernes innovationskraft, fordi de

allerede i designfasen skal stræbe efter at udforme deres produkter så materialer, produktions- og distributionsform ikke belaster miljøet. C2C har fokus på hele værdikæden og på, at materialerne i produkterne efter endt brug skal indgå i nye produkter uden at deres kvalitet forringes. Forprojektgruppen forventes, at give en indstilling til Vækstforum i juni. Info: christian.fredsoe@eu.rm.dk

Den følsomme bluse

En T-shirt, der forebygger nedslidning og kan bruges af både slagteriarbejdere og sosu-assistenter, er resultatet af et succesfuldt partnerskab mellem Århus Kommune og firmaet YOKE.

Direktør Jakob Mandøe Nielsen, YOKE interaction design, og hans samarbejdspartner projektleder Mette Halkier fra Århus Kommunes sundheds- og omsorgsafdeling har store forventninger til T-shirten her. Den er udviklet til arbejdspladser, der døjer med nedslidning af medarbejderne for eksempel inden for rengøring, pleje og på produktionsvirksomheder.

»»» kort nyt

Et langt, sejt træk for konkurrenceevnen

Region Midtjylland vil i de kommende år fokusere på at styrke væksten gennem øget produktivitet i virksomhederne. Målet med erhvervsudviklingsstrategien 2010-2020, som Vækstforum for Region Midtjylland vedtog i november 2010, er en globalt konkurrencedygtig region – blandt de bedste i Europa.

14 **DIALOG** tema: Fornyelse på bestilling

Strategien tager både fat i de aktuelle udfordringer, som det midtjyske erhvervsliv står overfor, og fortsætter det lange, seje træk for at ruste Region Midtjylland til de forventede udfordringer og muligheder i de kommende 10 år. Den 10-årige horisont er en af nyskabelserne i forhold til Vækstforums første erhvervsudviklingsstrategi, som dækkede 2007-2009.

Den ligner en helt almindelig T-shirt, men er det langt fra. Små sensorer er vævet ind i stoffet og registrerer bevægelser hos den person, som bærer T-shirten. Sensorerne sender alle data til et computerprogram, hvor trøjens bruger kan se, hvor meget overkroppen belastes af nedslidende bevægelser.

Bag den innovative opfindelse står det unge firma YOKE Interaction Design, som i samarbejde med Århus Kommunes sundheds- og omsorgsafdeling har arbejdet på at udvikle T-shirten gennem knap to år. Med et lovende resultat.

T-shirten er foreløbig testet i mindre målestok i Århus Kommune i et projekt, som blev skudt i gang via en bevilling på 1,13 mio. kr. fra Region Midtjyllands OPI-pulje.

"De penge har betydet meget for et nyt og sårbart firma som vores. Det har givet os arbejdsro i en rum tid til at kunne fokusere på produktet, og det har speedet processen op. Jeg tvivler på, vi var nået så vidt uden støtte fra OPI-puljen", siger direktør i YOKE Jakob Mandøe Nielsen.

Målrettet forebyggelse

Han har arbejdet tæt sammen med projektleder Mette Halkier fra Århus Kommunes sundheds- og omsorgsafdeling. Hun har sørget for, at T-shirten blev testet i hjemmeplejen og kommunens produktionskøkken og har store forventninger til T-shirten som et forebyggelses-værktøj.

"Den giver mulighed for meget målrettet forebyggelse, fordi alle bevægelser i løbet af arbejdsdagen kan aflæses på computeren og gøre det synligt for medarbejderne, om de belaster arme og skuldre for meget. T-shirten er også oplagt at bruge, når terapeuter underviser i ergonomi", siger Mette Halkier.

For YOKE har samarbejdet med kommunen været guld værd.

"Vi har fået yderst værdifuld feedback fra de arbejdspladser, som har testet vores T-shirt, og i det hele taget haft stor fornøjelse af at samarbejde med de kompetente mennesker i Århus Kommune", siger Jakob Mandøe Nielsen begejstret.

I løbet af foråret går YOKE i gang med at teste opfindelsen i større målestok på tre forskellige arbejdspladser. På plejecentre i Århus Kommune, i et rengøringsfirma og på en møbelfabrik.

Gennem nåleøjet

Den omfattende test har en bevilling på 1,4 mio. kroner fra Fornyelsesfonden gjort muligt. Den statslige Fornyelsesfonden har i december nøje vurderet 111 ansøgninger, og blandt de 21, som slap gennem nåleøjet, var den intelligente t-shirt.

"Vi står med et produkt, der kan commercialiseres, men vi skal først have testet det grundigt på forskellige faggrupper.

Den indsats, som skal gøre strategien til virkelighed, falder inden for 8 indsatsområder. Strategien udmøntes gennem 2-årige handlingsplaner. Handlingsplanen for 2011-2012 forventes vedtaget 2. marts 2011.

Info: ina.drejer@ru.rm.dk

fakta ↘

Målet med **OPI-puljen** er at fremme offentlig-privat innovation.

Vækstforum i Region Midtjylland har bevilget penge til ni projekter fra 2008-2010.

Et af dem er den intelligente T-shirt, som har modtaget 1,13 mio. kroner.

Hvornår vi sender T-shirten på markedet, er meget svært at sige", siger Jakob Mandøe Nielsen.

Han er ikke i tvivl om, at omsætningen i YOKE fremover ryger i vejret, og antallet af medarbejdere vokser takket været den innovative T-shirt.

Ud over firmaets fire partnere er de første to medarbejdere - en programmør og en ingeniør - allerede ansat. Om fem år forventer Jakob Mandøe Nielsen, at YOKE har yderligere seks ansatte.

De fire partnere i YOKE kender hinanden fra Aarhus Universitet, hvor de læste informationsvidenskab. Nu har virksomheden kontor i København og Norsminde mellem Århus og Odder.

Innovation med stort potentiale

Samarbejdet mellem Århus Kommune og YOKE er et eksempel på innovation med stort potentiale og et succesfuldt partnerskab på tværs af sektorer, mener forsker Ole Helby Petersen fra AKF. Han beskriver projektet i en ny rapport fra Nordisk Ministerråd om offentligt-privat samarbejde.

"Nedslidning er et stort problem, som koster samfundet dyrt. Derfor har T-shirten et stort potentiale både i den offentlige sektor og i private firmaer", vurderer han.

Men der er stadig mange skridt at gå, før T-shirten er ude på markedet til gavn for arbejdsgivere og medarbejdere. Ikke bare i Århus Kommune men i landets øvrige kommuner og i private firmaer.

"Selv med et så vellykket eksempel på innovation skal der meget til, før det hele spiller", påpeger Ole Helby Petersen. Og nævner patent-ansøgning, markedsundersøgelser, beregning af pris, produktion og distribution, før T-shirten er klar til markedet.

Men med bevillinger fra OPI-puljen og Fornyelsesfonden er projektet forbi den barriere, som spænder ben for megen innovation, nemlig pengemangel.

Svaret på brugernes drømme

Handicappede er eksperter i eget liv og behov. Sammen med innovative virksomheder kan de bidrage til udvikling af nye hjælpemidler med stort salgspotentiale.

fakta ▾

HOVEDFORMÅL MED HANDIVISION:

- engagere brugerne i udvikling af nye hjælpemidler
- udvikle, systematisere, dokumentere og formidle nye metoder til BDI
- demonstrere effekten af BDI som metode til at styrke virksomhedernes innovation

Det tre-årige projekt HandiVision var iværksat og bevilget af Vækstforum for Region Midtjylland og Erhvervs- og Byggestyrelsens Program for Brugerdreven Innovation med et budget på i alt 11 mio. kroner. Projektet er netop afsluttet ved årsskiftet med Alexandra Institutet i Århus som projektholder.

Se mere på www.handivision.dk

LIVING LAB

Et Living Lab er et levende udviklingsmiljø, hvor virksomheder kan eksperimentere, afprøve og udvikle produkter i samarbejde med brugerne og deres personale. Både Egmont Højskolen og Landsbyen Sølund er Living Labs og samarbejder gerne med innovative virksomheder. Begge institutioner har udarbejdet guidelines for samarbejdet, som kan læses på www.handivision.dk

»»» kort nyt

Viden og penge til Midtjylland

Den midtjyske region har stor succes som deltager i EU-projekter, der hører under programmerne Interreg Nordsø og Interreg Øresund-Kattegat-Skagerrak. Siden 2008 er der således bevilget 78 mio. kroner derfra til projektpartnere i regionen. Det er organisationer, uddannelsesinstitutioner,

Interreg IVA

ØRESUND – KATTEGAT – SKAGERRAK

kommuner og region, der søger viden og nye løsningsmodeller i internationalt samarbejde.

Info: henrik.jensen@ru.rm.dk

Et toilet i elegant design, der ikke signalerer handicap og institutionsinventar, og en elektronisk komponent, der gør det muligt at spille playstation via joysticket på kørestolen. Det er nogle af de produkter, der nu er sat i produktion, efter at elever med handicap på Egmont Højskolen i Hou ved Odder har samarbejdet med private virksomheder om at udvikle nye hjælpemidler.

Også på institutionen Landsbyen Sølund i Skanderborg har personale og beboere produktudviklet med erhvervslivet. Resultatet er blandt andet et kommunikativt hjælpemiddel, der via registreringer af kropsbevægelser og -reaktioner kan fremme forståelsen mellem kommunikationssvage handicappede og deres omverden.

Både Egmont Højskolen og Landsbyen Sølund har fundet deres private innovationspartnere via projektet "HandiVision – en videnressource til bedre hjælpemidler". Projektet har haft Alexandra Institutet som projektholder og har gennem de seneste tre år fokuseret på at udvikle innovationsmetoder, der inddrager både brugere af hjælpemidler og producenter – også kaldet brugerdreven innovation (BDI).

Ved årsskiftet sluttede projektet, og evalueringen er god.

"De handicappede er jo eksperter i deres eget liv og behov, og de kan se udfordringer og muligheder i hverdagen, som producenterne ikke har øje for. Det er ikke al innovation, virksomheder kan tænke sig frem til", siger forsknings- og innovationsspecialist og projektleder for HandiVision Jeppe Spure Nielsen fra Alexandra Institutet.

Model for samarbejde

Ud over de nye opfindelser, som er skabt i projektperioden, har institutioner og virksomheder i fællesskab udviklet og afprøvet rammer for at samarbejde på tværs. Metoderne til at lykkes med brugerdreven innovation er et meget vigtigt resultat af HandiVision, og Jeppe Spure Nielsen ser gode fremtidsmuligheder i den udviklede "forretningsmodel".

"Der er tale om Living Labs på de to institutioner, fordi målgrupperne for hjælpemiddelproducenter er samlet her. Brugere er tilgængelige. Derfor må man sige, at Landsbyen Sølund og Egmont Højskolen tilbyder meget meningsfulde rammer for virksomheder, der gerne vil udvikle og afprøve produkter med brugerne", forklarer han.

Mindre tidsforbrug fremover

Både institutioner og virksomheder har investeret meget tid i det tre-årige projekt. Jeppe Spure Nielsen forudser dog, at nye

samarbejder om innovation vil forløbe med et mindre tidsforbrug, fordi der nu ligger en skabelon.

"Men BDI kræver selvfølgelig fleksibilitet fra både virksomheder og offentlige institutioner. Det vil altid være en udfordring", siger han og forklarer, hvordan travlhed og spidsbelastninger hos parterne kan forsinke processen.

"En klar afstemning af parternes forventninger er meget vigtig for at lykkes. Det samme er tillid til hinanden om, at man trods travlhed nok skal finde tilbage i udviklingsforløbet igen", siger Jeppe Spure Nielsen.

Genvej til vækst

For de rette, innovative virksomheder vil den direkte kontakt med brugere af hjælpemidler være som at åbne en skatkiste fuld af ideer til nye salgbare produkter. Jeppe Spure Nielsen er ikke i tvivl om, at brugerdreven innovation er en genvej til vækst, fordi produktudviklingen tager udgangspunkt i handicappedes personligt oplevede behov og ønsker.

"Hvis man kan transformere brugernes ønsker og drømme ind i nye produkter, så skaber producenterne mere meningsfyldte produkter, som også vil blive mere efterspurgt", forklarer han.

En usynlig væg

Der er dog endnu en udfordring, der skal overvindes, hvis brugerdreven innovation inden for hjælpemidler til handicappede skal stimulere vækst i erhvervslivet. Det er det offentliges indkøb.

"Specielt inden for indkøb af hjælpemidler i Danmark har der traditionelt været en "glasvæg" mellem producenter og brugere, fordi det er kommunerne, der køber ind. Hvis brugerne bliver inddraget mere og tidligere i indkøbsprocesserne, vil det offentlige kunne kvalificere indkøbene betydeligt og efterspørge de rette løsninger", siger Jeppe Spure Nielsen.

Han tilføjer, at det offentlige indkøber hjælpemidler for meget store beløb hvert år, og at der derfor er gode muligheder for, at kommuner og regioner kan fremme innovation inden for hjælpemidler gennem deres efterspørgsel.

"Der er behov for at eksperimentere med kommunernes udbud og måde at købe ind på. De skal i højere grad være åbne for samarbejde om nye løsninger i udbudsrunderne", mener Jeppe Spure Nielsen.

Sammen med Danske Handicaporganisationer, der er en paraplyorganisation for 32 medlemsorganisationer, har HandiVision gennemført et kursus, der klæder brugernes organisationer på til at udfordre og kvalificere det offentliges udbudsform og i højere grad få indflydelse på indkøb.

Innovation på menuen

Vækstforum Midtjyllands satsning på fødevarerområdet er nu for alvor i gang: Læs om, hvordan det nye virksomhedsudviklingsprogram FØDEVAREmidt vil arbejde for at øge innovationskompetencerne i de små og mellemstore fødevarer virksomheder via nye rådgivningskoncepter på www.foedevaremidt.dk

Læs også om radikal innovation inden for fødevarerbranchen med tilbud om innovationsworkshops, inspirerende kurser, internationale konferencer, matchmaking og meget mere. Check, hvad det nye innovationsmiljø Future Food Innovation har at tilbyde på www.futurefoodinnovation.dk
Info: anja.rasmussen@ru.rm.dk

Vi er nødt til at samarbejde

Hvis Region Midtjylland skal være et eksperimentarium for hele Europa, skal der satses mere på samarbejde. Og så kan vi udnytte, at regionen allerede har et forspring på innovationsområdet, siger forsker.

Det interaktive hospital letter planlægningen på Regionshospitalet Horsens. Planlægningen sker nu på interaktive storskærme i den enkelte afdelings kommandocentral.

»»» kort nyt

Regionsrådet støtter skulpturudstilling

I sommeren 2011 vil Århus igen lægge kyst til en skulpturudstilling i det fri. Her kan alle kvit og frit nyde en kombination af dejlig natur og kunst i international klasse. Regionsrådet i Region Midtjylland støtter projektet "Sculpture by the Sea" med 1,5 mio. kroner.

Projektet viser kunst fra 21 nationer og henvender sig til alle aldersklasser. Og til såvel kendere af kunst som mindre erfarne.

Regionsrådsformand Bent Hansen indtræder i bestyrelsen for fonden "Sculpture by the Sea".

Se mere på www.sculpturebythesea.dk

Et eksperimentarium for hele Europa. Det ønsker Annemette Digmann, der leder Region Midtjyllands afdeling for Innovation og Forskning, at Region Midtjylland bliver.

"Desværre ligger Danmark næstlavest på OECD-listen over lande, som er gode til værdiskabelse via innovation. Vi er nødt til at gøre det bedre, hvis vi skal have noget at leve af i fremtiden", fastslår Annemette Digmann.

Hun ser masser af muligheder for, at der kan drives innovation ud af at koble de offentlige storindkøbere med private virksomheder.

"Men det kræver, at vi efterspørger andet end discount. Selvfølgelig er der økonomien at tage hensyn til, men det er dyrere for samfundet i længden ikke at bruge de offentlige indkøb offensivt", mener hun.

Verdens bedste KOL-kuffert

Annemette Digmann er netop vendt inspireret hjem fra en forskningskonference på Aalborg Universitet, hvor både forskere og EU-ansatte pegede på, at innovationssamarbejder på tværs af sektorer er vejen frem. Og hun er helt enig.

Samarbejde er simpelthen et nøgleord for at få innovation op i gear. Ikke bare samarbejde mellem det offentlige og private virksomheder men også mellem de fem danske regioner og internt i regionen, påpeger Annemette Digmann.

"Havde vi tænkt stort og tænkt sammen fra starten, kunne vi for eksempel have undgået flere danske udgaver af en KOL-kuffert. Vi kunne i stedet have brugt vores kræfter på i fællesskab at udvikle verdens bedste kuffert til patienter med lunge sygdommen KOL", siger hun.

"Hvis vi går sammen, kan vi skabe produkter, som klarer sig godt på markedet. Både på europæisk og globalt plan".

Pulje

For at fremme den proces har Vækstforum i Region Midtjylland bevilget en pulje penge til offentlig-privat innovation. Målet med OPI-puljen er, at den offentlige og private sektor i fællesskab udvikler nye produkter eller løsninger på de udfordringer, velfærdssamfundet står overfor.

Ni projekter har fået støtte fra 2008-2010. Og Annemette Digmann sætter sin lid til, at flere produkter bliver sat i produktion og slår igennem på markedet. (Læs om den intelligente trøje og multifunktionsmøblet på de foregående sider.)

OPI-puljen er ifølge Ole Helby Petersen, der er forsker i offentligt-privat samarbejde i AKF, et skridt i den rigtige retning. Han har blandt andet bidraget til en ny rapport fra Nordisk Ministerråd om emnet. I rapporten er to af tre cases fra Region Midtjylland, og det er ikke tilfældigt, mener han.

"Vores research viser, at Region Midtjylland er langt fremme, når det gælder innovation. Det skyldes både, at der er flere med viden om feltet, og at regionen har en OPI-pulje, som støtter innovations-projekter", fremhæver Ole Helby Petersen.

Også i sparetider

Han advarer mod at spare på innovation, selvom det er trange tider økonomisk.

"Det ser dystert ud for innovationsprojekter lige nu, for kommuner og regioner skærer ind til benet, og udviklingsprojekter spares væk først, for de bliver betragtet som flødeskum. Men det er en farlig kurs, for samfundet har i den grad brug for innovation", fortsætter forskeren.

En af dem, der holder innovationsfanen højt, er Regionshospitalet Horsens. Det blev for to år siden udnævnt til regionens innovationshospital og har for andet år i træk vundet prisen som Danmarks mest innovative offentlige virksomhed.

ihospitalet

Samarbejdet med den private virksomhed Cetrea har resulteret i en ny banebrydende løsning, som er på vej ud på det amerikanske marked. Det interaktive hospital eller ihospitalet kaldes it-løsningen, som letter planlægningen på et travlt hospital.

Planlægningen sker nu på interaktive storskærme i den enkelte afdelings "kommandocentral". Skærmene viser informationer om patienterne og giver læger og sygeplejersker overblik. Ligesom oplysningerne ryger videre til lægernes mobiltelefoner, så de konstant er opdateret med resultater af undersøgelser og lignende.

At have innovation som en del af sin strategi gennem flere år giver bonus, viser erfaringerne i Horsens. På hospitalet hersker en kultur, hvor alle tænker ud af boksen og har fokus på både små fornyelser i dagligdagen og store forandringer, som tilsammen højner effektivitet og kvalitet. Til gavn for både patienter og personale.

Kronprins Frederik ved åbningen af udstillingen i fjor – den trak 600.000 gæster på tre uger.

Foto: Per Plougmann Povlsen

»»» kort nyt

Program for vidensamarbejde

Med en bevilling på 26,8 mio. kr. og et samlet budget på knap 48 mio. kr. over de næste 3 år søsatte Vækstforum i januar det hidtil mest ambitiøse projekt for samarbejde mellem virksomheder og forskere.

Programmet skal få flere små og mellemstore virksomheder i Region Midtjylland til at samarbejde med forskere om innovation. Det skal eksperimenteres med nye former og metoder for vidensamarbejde for bl.a. at få større viden om, hvordan man overvinder de barrierer, der hidtil har stået i vejen for et godt samspil.

I spidsen for programmet står AU Outreach, Aarhus Universitets centrale enhed for samarbejde mellem forskere og erhvervsliv, i samarbejde med Væksthus Midtjylland, Teknologisk Institut, Incuba Science Park og alle regionens erhvervs- og udviklingsråd.

Info: finn.pedersen@ru.rm.dk

Her må man godt lege med maden

Vækstforum er nu endnu engang klar til at sætte skub i fødevarerbranchens innovationsaktiviteter. Derfor indkaldes der nu projektidéer til anden runde af Innovationspuljen under fødevarsatsningen. Der er ansøgningsfrist 1. marts 2011. Læs mere om Innovationspuljen på www.rm.dk/via65578.html

Fødevarerhvervet står i stampe

Fremstillingsvirksomhederne i de midtjyske fødevarerhverv udvikler ikke nye produkter, og salgskanalerne bruger ikke kræfter på at forny markedsføringen. Det fremgår af en særkørsel på en innovationsanalyse fra Danmarks Statistik.

Læs mere på www.rm.dk/via13164.html

